DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

18. oktober 2011 *

I sag C-406/09,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandene) ved afgørelse af 16. oktober 2009, indgået til Domstolen den 21. oktober 2009, i sagen:

Realchemie Nederland BV

mod

Bayer CropScience AG,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling)

sammensat af præsidenten, V. Skouris, afdelingsformændene A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot og A. Prechal samt dommerne A. Rosas, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, E. Juhász, D. Šváby, M. Berger (refererende dommer) og E. Jarašiūnas,

* Processprog: nederlandsk.

generaladvokat: P. Mengozzi
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 25. januar 2011,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Realchemie Nederland BV ved advocaat J.A.M. Janssen og Rechtsanwalt T. Diekmann

— den nederlandske regering ved C. Wissels, som befuldmægtiget

— den tyske regering ved J. Möller og S. Unzeitig, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved A.-M. Rouchaud-Joët og R. Troosters, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 5. april 2011,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1) og af artikel 14 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT L 157, s. 45).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en sag mellem Realchemie Nederland BV (herefter »Realchemie«) og Bayer CropScience AG (herefter »Bayer«) vedrørende fuldbyrdelsen i Nederlandene af seks afgørelser truffet af Landgericht Düsseldorf (Tyskland), hvorved denne ret på baggrund af en begæring indgivet af Bayer med påstand om patentkrænkelse forbød Realchemie at importere, besidde eller markedsføre bestemte pesticider i Tyskland.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning nr. 44/2001

3 Sjette og syvende betragtning til forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»(6) For at virkeliggøre målet om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område er det nødvendigt og hensigtsmæssigt, at reglerne for retternes kompetence og for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser fastlægges i en bindende og umiddelbart gældende fællesskabsretsakt.

(7) Denne forordnings materielle anvendelsesområde skal omfatte alle de vigtigste spørgsmål på det civil- og handelsretlige område, bortset fra visse velafgrænsede delområder.«

4 16. og 17. betragtning til forordning nr. 44/2001 lyder:

»(16) Den gensidige tillid til retsplejen inden for Fællesskabet gør det berettiget, at retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, automatisk anerkendes, uden at der stilles krav om en særlig procedure, medmindre anerkendelsen bestrides.

(17) Denne samme gensidige tillid gør det også berettiget at operere med en effektiv og hurtig procedure for at erklære en retsafgørelse, der er truffet i én medlemsstat, for eksigibel i en anden medlemsstat. Med henblik herpå bør en retsafgørelse erklæres for eksigibel næsten automatisk efter en simpel formel kontrol af de forelagte dokumenter, uden at retten på embeds vegne bør kunne påberåbe sig en af de i denne forordning anførte grunde til ikke at lade en retsafgørelse fuldbyrde.«

5 19. betragtning til forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»Kontinuiteten mellem [konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager herefter (EFT 1978 L 304, s. 17, herefter »Bruxelleskonventionen«)], og denne forordning bør sikres, og i den forbindelse bør der fastsættes overgangsbestemmelser. Samme kontinuitet bør gælde med hensyn til De Europæiske Fællesskabers Domstols fortolkning af Bruxelleskonventionen, og endvidere bør protokollen af 1971 [vedrørende Domstolens fortolkning af denne konvention, som revideret og ændret (EFT 1998 C 27, s. 28)] fortsat finde anvendelse på sager, der allerede er anlagt ved denne forordnings ikrafttræden.«

6 Forordningens artikel 1, stk. 1 og 2, er affattet som følger:

»1. Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art. Den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.

2. Denne forordning finder ikke anvendelse på:

a) fysiske personers retlige status samt deres rets- og handleevne, formueforholdet mellem ægtefæller samt arv efter loven eller testamente

b) konkurs, akkord og andre lignende ordninger

c) social sikring

d) voldgift.«

7 Ifølge forordningens artikel 32 »forstås ved retsafgørelse, enhver afgørelse truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder fastsættelse af sagsomkostninger, som foretages af en embedsmand ved retten«.

8 Artikel 34 i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»En retsafgørelse kan ikke anerkendes:

[…]

2) såfremt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om han havde mulighed for at gøre det

[…]«

9 Forordningens artikel 43 er affattet således:

»1. Den afgørelse, der træffes om anmodningen om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, kan appelleres af begge parter.

2. Appel indgives til den ret, der er angivet i bilag III.

3. Appellen behandles i overensstemmelse med reglerne for kontradiktorisk procedure.

4. Giver den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, ikke møde for den ret, der behandler en appel rejst af den, der har fremsat anmodningen, finder artikel 26, stk. 2-4, anvendelse, selv om den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, ikke har bopæl på en medlemsstats område.

5. En afgørelse om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, skal appelleres inden en måned efter, at den er blevet forkyndt. Såfremt den part, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, har bopæl på en anden medlemsstats område end den, hvor retsafgørelsen er blevet erklæret for eksigibel, er fristen for appel to måneder og løber fra den dag, hvor afgørelsen om eksigibilitet er blevet forkyndt for den pågældende personligt eller på hans bopæl. Denne frist kan ikke forlænges på grund af afstanden.«

Direktiv 2004/48

10 I tredje betragtning til direktiv 2004/48 anføres bl.a., at »[u]den effektive midler til at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder mindskes interessen imidlertid for innovation og kreativitet, og investeringerne vil falde. Det er derfor nødvendigt at sikre, at de materielle regler om intellektuel ejendomsret, der i dag i høj grad henhører under den gældende fællesskabsret, reelt anvendes i Fællesskabet«.

11 8.-11. betragtning til direktiv 2004/48 er affattet således:

»(8) Forskellene mellem medlemsstaternes ordninger for håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er til hinder for et velfungerende indre marked og gør det umuligt at sikre, at intellektuelle ejendomsrettigheder nyder ensartet beskyttelse på hele Fællesskabets område. Denne situation fremmer ikke den frie bevægelighed i det indre marked eller skaber et klima til fremme af sund konkurrence mellem virksomhederne.

(9) De nuværende forskelle svækker ligeledes de materielle regler om intellektuel ejendomsret og splitter det indre marked på dette område. […] Indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger på dette område er således en væsentlig forudsætning for, at det indre marked fungerer tilfredsstillende.

(10) Formålet med dette direktiv er indbyrdes at tilnærme lovgivningerne med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked.

(11) Dette direktiv har ikke til formål at fastsætte harmoniserede regler for retsligt samarbejde, for retternes kompetence, for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område eller at behandle spørgsmålet om, hvilken lov der skal finde anvendelse. Disse områder er omfattet af generelle bestemmelser i fællesskabsretsakter, der i princippet også finder anvendelse på den intellektuelle ejendomsret.«

12 Artikel 1 i direktiv 2004/48 bestemmer, at det »vedrører de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder«.

13 Artikel 2 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer i stk. 1:

»Med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i fællesskabslovgivningen eller i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne, finder de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler anvendelse i overensstemmelse med artikel 3 på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som fastsat i fællesskabsretten og/eller den pågældende medlemsstats nationale ret.«

14 I direktivets kapitel II, afdeling 1, bestemmer artikel 3 med overskriften »Almindelige bestemmelser«:

»1. Medlemsstaterne fastsætter de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af dette direktiv. Disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler skal være fair og rimelige, de må ikke være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende, og de må ikke indebære urimelige frister eller medføre ugrundede forsinkelser.

2. Foranstaltningerne, [procedurerne] og retsmidlerne skal ligeledes være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for lovlig samhandel, og at der ydes garanti mod misbrug af dem.«

15 Artikel 14 i direktiv 2004/48 med overskriften »Sagsomkostninger« bestemmer:

»Medlemsstaterne sikrer, at rimelige og forholdsmæssigt afpassede sagsomkostninger og andre udgifter, som den part, der har vundet sagen, har afholdt, som generel regel bæres af den part, der har tabt sagen, medmindre billighedshensyn taler imod dette.«

Nationale retsforskrifter

Tysk ret

16 §§ 890 og 891 i den tyske retsplejelov (Zivilprozessordnung, herefter »ZPO«) er affattet som følger:

»§ 890

Gennemtvingelse af pligten til at undlade eller tåle visse handlinger

1. Såfremt debitor tilsidesætter sin pligt til at undlade eller til at tåle visse handlinger, pålægger retten i første instans på kreditors begæring debitor en bøde (»Ordnungsgeld«) og i tilfælde af, at denne ikke kan inddrives, frihedsberøvelse eller frihedsberøvelse

i op til seks måneder. Hver enkelt bøde kan højst udgøre 250 000 EUR og frihedsberøvelsen i alt højst to år.

2. Inden idømmelsen udsender retten i første instans på begæring en advarsel, såfremt en sådan advarsel ikke allerede er indeholdt i den dom, hvorved forpligtelsen fastslås.

3. Debitor kan endvidere på kreditors begæring pålægges at stille sikkerhed for ethvert tab, der opstår inden for en nærmere fastsat periode, som følge af yderligere tilsidesættelser af forpligtelser.

§ 891

Procedure, høring af debitor, fastsættelse af sagsomkostninger

Afgørelser i medfør af §§ 887-890 afsiges ved kendelse. Debitor skal høres forinden. […]«

Nederlandsk ret

17 Det fremgår af sagsakterne, at Kongeriget Nederlandene i sin nationale retsorden har gennemført artikel 14 i direktiv 2004/48 ved artikel 1019h i den nederlandske retsplejelov (Wetboek van burgerlijke rechtsvordering). Ifølge den forelæggende rets

oplysninger er det i medfør af denne bestemmelse muligt at pålægge højere sagsomkostninger end sædvanligt vedrørende de sager, der er omfattet af direktivet.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

18 På baggrund af en begæring fra Bayer inden for rammerne af en sag om foreløbige retsmidler forbød Landgericht Düsseldorf ved afgørelse af 19. december 2005 på grund af patentkrænkelse Realchemie at importere, besidde eller markedsføre bestemte pesticider i Tyskland (herefter »den tilgrundliggende afgørelse«). Forbuddet blev ledsaget af tvangsbøder. Herudover pålagde Landgericht Düsseldorf Realchemie at fremlægge oplysninger om selskabets handelstransaktioner vedrørende disse pesticider og at overlade selskabets lager i rettens varetægt. Landgericht Düsseldorf tilpligtede ligeledes i afgørelsen Realchemie at betale sagens omkostninger.

19 I forlængelse af afgørelsen om sagsomkostningerne i den tilgrundliggende afgørelse fastsatte Landgericht Düsseldorf ved afgørelse om sagsomkostninger disse omkostninger til 7 829,60 EUR.

20 Hertil kommer, at Landgericht Düsseldorf ved afgørelse af 17. august 2006 truffet i henhold til ZPO's § 890 pålagde Realchemie at betale en bøde i form af »Ordnungsgeld« på 20 000 EUR til Landgericht Düsseldorfs kasse på grund af tilsidesættelse af det i den tilgrundliggende afgørelse indeholdte forbud (herefter »afgørelsen om bøden«) og pålagde Realchemie at betale omkostningerne i forbindelse med denne bødesag.

21 I forlængelse af afgørelsen om sagsomkostningerne i bødesagen fastsatte Landgericht Düsseldorf sagsomkostningerne til 898,60 EUR ved afgørelse om fastsættelse af sagsomkostningerne af 19. september 2006.

22 Desuden idømte Landgericht Düsseldorf ved en ny afgørelse af 6. oktober 2006 Realchemie en tvangsbøde (»Zwangsgeld«, jf. ZPO's § 888) på 15 000 EUR (herefter »tvangsbødeafgørelsen«) med henblik på at få selskabet til at fremlægge oplysninger om handelstransaktionerne vedrørende de pågældende pesticider, og Realchemie blev endvidere pålagt at betale omkostningerne i forbindelse med denne tvangsbødesag.

23 I forlængelse af afgørelsen om sagsomkostningerne i tvangsbødeafgørelsen fastsatte Landgericht Düsseldorf sagsomkostningerne til 852,40 EUR med tillæg af renter ved afgørelse om fastsættelse af sagsomkostningerne af 11. november 2006.

24 Disse seks afgørelser blev alle forkyndt af Landgericht Düsseldorf for Realchemie få dage efter, at de var blevet afsagt.

25 Ved stævning af 6. april 2007 anlagde Bayer ved Rechtbank 's-Hertogenbosch (Nederlandene) sag om foreløbige forholdsregler med henblik på at opnå fuldbyrdelsespåtegning af de seks afgørelser i Nederlandene.

26 Ved kendelse af 10. april 2007 imødekom Rechtbank 's-Hertogenbosch Bayers begæring om, at det fastlås, at Landgericht Düsseldorfs seks afgørelser i henhold til forordning nr. 44/2001 var eksigible i Nederlandene.

27 Den 14. juni 2007 iværksatte Realchemie appel ved Rechtbank 's-Hertogenbosch i overensstemmelse med artikel 43 i forordning nr. 44/2001 til prøvelse af afgørelsen af 10. april 2007 med påstand om ophævelse af denne samt om afslag på den af Bayer ansøgte påtegning.

28 Selskabet påberåbte sig den i artikel 34, nr. 2), i forordning nr. 44/2001 omhandlede grund til at nægte anerkendelse og gjorde herom i det væsentlige gældende, at den tilgrundliggende afgørelse, bødeafgørelsen og tvangsbødeafgørelsen ikke kunne anerkendes eller fuldbyrdes i en anden medlemsstat, da afgørelserne var blevet truffet, uden at Realchemie var blevet indkaldt og uden mundtlig forhandling, samt at de tre afgørelser om fastsættelse af sagsomkostningerne heller ikke kan anerkendes eller fuldbyrdes, da de udgør en integrerende del af de tre ovennævnte afgørelser.

29 Ved kendelse af 26. februar 2008 forkastede Rechtbank 's-Hertogenbosch appellen og stadfæstede afgørelsen af 10. april 2007. Retten fastslog, at afgørelserne truffet af Landgericht Düsseldorf var retsafgørelser i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 32 i forordning nr. 44/2001, og derfor kunne fuldbyrdes i Nederlandene, selv om afgørelserne var blevet truffet ex parte.

30 Vedrørende Realchemies argument om afvisning af Bayers begæring om fuldbyrdelse af bødeafgørelsen fastslog Rechtbank 's-Hertogenbosch, at det forhold, at Realchemie i henhold til denne afgørelse skal indbetale bøden på 20 000 EUR til Landgericht Düsseldorfs kasse, ikke ændrer ved, at Bayer har krav på og interesse i, at Realchemie faktisk betaler bøden til denne rets kasse, hvilket udgør et incitament til at efterkomme den tilgrundliggende afgørelse, og at Bayer således kan forfølge afgørelsens fuldbyrdelse i Nederlandene.

31 Rechtbank 's-Hertogenbosch dømte Realchemie til at betale appelsagens omkostninger.

32 Rechtbank 's-Hertogenbosch fastsatte sagsomkostningerne efter den sædvanlige takst og ikke, sådan som Bayer havde påstået, i henhold til artikel 1019h i den nederlandske retsplejelov.

33 Realchemie indgav kassationsanke til prøvelse af afgørelsen truffet den 26. februar 2008 af Rechtbank 's Hertogenbosch. Bayer nedlagde påstand om, at appellen skulle forkastes, og iværksatte kontraappel.

34 Det er på denne baggrund, at Hoge Raad der Nederlanden har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal begrebet »civil- og handelsretlige område« i artikel 1 i [forordning nr. 44/2001] fortolkes således, at forordningen også omfatter anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse, hvorved der er idømt en bøde i form af »Ordnungsgeld« i henhold til [ZPO's] § 890?

2) Skal artikel 14 i direktiv [2004/48] fortolkes således, at den også finder anvendelse på en eksekvaturprocedure vedrørende

a) en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, om krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed

b) en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, hvorved der pålagt et tvangsmiddel eller en tvangsbøde for overtrædelse af et forbud mod at krænke en intellektuel ejendomsrettighed

c) retsafgørelser om fastsættelse af sagsomkostningerne, der er truffet i en anden medlemsstat, i forlængelse af retsafgørelserne omhandlet i [litra] a) og b)?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

35 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en afgørelse om at pålægge en bøde i henhold til en national bestemmelse såsom ZPO's § 890 henhører under anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, således som defineret i forordningens artikel 1.

36 Hoge Raad der Nederlanden har anført, at den tvivl, der herved er opstået, skyldes flere forhold. For det første er der ifølge retten tale om en bøde som sanktion for overtrædelse af et forbud, som er pålagt af dommeren på en privat parts begæring, og som ikke tilfalder Bayer, men den tyske stat. Dernæst kan bøden ikke inddrives af den private part eller på dennes vegne, men opkræves på embeds vegne. Endelig er det de tyske domstolsmyndigheder, der kan foretage den faktiske inddrivelse.

37 På baggrund af disse forhold er den nederlandske regering af den opfattelse, at afgørelsen truffet af den tyske retsinstans, hvorved Realchemie blev pålagt en bøde, ikke efter sin karakter henhører under anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, idet den har en offentligretlig karakter. Den tyske regering og Europa-Kommissionen er derimod af den opfattelse, at afgørelsen henhører under anvendelsesområdet for forordning nr. 44/200, idet hovedsagen, som afgørelsen er knyttet til, henhører under det civil- og handelsretlige område som defineret i forordningen.

38 Det bemærkes indledningsvis, at for så vidt som forordning nr. 44/2001 nu er trådt i stedet for Bruxelleskonventionen i forholdet mellem medlemsstaterne, med undtagelse af Kongeriget Danmark, gælder den fortolkning, som Domstolen har foretaget af denne konvention, også for den nævnte forordning, i det omfang dens bestemmelser svarer til bestemmelserne i Bruxelleskonventionen (jf. bl.a. dom af 10.9.2009, sag C-292/08, German Graphics Graphische Maschinen, Sml. I, s. 8421, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis). Endvidere fremgår det af 19. betragtning til forordning nr. 44/2001, at kontinuiteten i fortolkningen mellem Bruxelleskonventionen og den pågældende forordning må sikres.

39 I denne henseende skal det fastslås, at anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, som det også er tilfældet med Bruxelleskonventionen, er begrænset til begrebet »det civil- og handelsretlige område«. Dette anvendelsesområde fastlægges i det væsentlige enten på grund af de faktorer, som karakteriserer retsforholdet mellem parterne i tvisten, eller på grund af tvistens genstand (jf. bl.a. dom af 28.4.2009, sag C-420/07, Apostolides, Sml. I, s. 3571, præmis 42, 45 og 46 og den deri nævnte retspraksis).

40 Nærmere bestemt for så vidt angår foreløbige retsmidler har Domstolen fastslået, at det ikke er retsmidlernes art i sig selv, men karakteren af de rettigheder, de skal beskytte, der er afgørende for, om de er omfattet af konventionens anvendelsesområde (jf. bl.a. dom af 27.3.1979, sag 143/78, de Cavel, Sml. s. 1055, præmis 8, og af 17.11.1998, sag C-391/95, Van Uden, Sml. I, s. 7091, præmis 33).

41 Selv om den i hovedsagen omhandlede bøde i henhold til ZPO's § 890 i det foreliggende tilfælde har karakter af straf, og afgørelsen, hvorved bøden pålægges, udtrykkeligt taler om bødens karakter af straf, forholder det sig ikke desto mindre således, at der i denne sag er tale om en tvist mellem to private personer, hvis genstand er spørgsmålet om fuldbyrdelse i Nederlandene af seks afgørelser afsagt af Landgericht Düsseldorf, hvorved denne sidstnævnte på baggrund af en begæring indgivet af Bayer, som er støttet på en påstand om patentkrænkelse, forbød Realchemie at importere, besidde eller markedsføre bestemte pesticider i Tyskland. Den således anlagte sag har til formål at beskytte private rettigheder og forudsætter ikke inddragelse af offentligretlige beføjelser fra en af sagens parter. Med andre ord må det retlige forhold mellem Bayer og Realchemie kvalificeres som et »privatretlig forhold« og henhører således under begrebet »det civil- og handelsretlige område« som omhandlet i forordning nr. 44/2001.

42 Det fremgår ganske vist af forelæggelsesafgørelsen, at bøden, der blev pålagt Realchemie i henhold til ZPO's § 890 ved afgørelse truffet af Landgericht Düsseldorf, i tilfælde af fuldbyrdelse ikke skal betales til en privat part, men til den tyske stat, at bøden ikke inddrives af en privat part eller på dennes vegne, men opkræves på embeds vegne, og at den faktiske inddrivelse foretages af de tyske domstolsmyndigheder. Disse særlige aspekter ved den tyske fuldbyrdelsesprocedure kan imidlertid ikke anses for afgørende i relation til karakteren af fuldbyrdelsesretten. Karakteren af denne ret afhænger nemlig af karakteren af den subjektive ret, hvis tilsidesættelse ligger til grund for fuldbyrdelsen, dvs. i det foreliggende tilfælde Bayers eneret til udnyttelse af den opfindelse, der er beskyttet af selskabets patent, og som entydigt henhører under det civil- og handelsretlige område som omhandlet i artikel 1 i forordning nr. 44/2001.

43 Endelig og for så vidt angår det af den nederlandske regering rejste spørgsmål om, efter hvilke retsplejeregler den nationale retsinstans skal fuldbyrde de omhandlede afgørelser, bemærkes, at den forelæggende ret ikke har forelagt spørgsmål herom. Det er således ufornødent at træffe afgørelse vedrørende dette emne.

44 På baggrund af det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at begrebet »det civil- og handelsretlige område« i artikel 1 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at forordningen finder anvendelse på anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse fra en retsinstans, som omfatter pålæggelse af en bøde, med det formål at sikre efterkommelse af en retsafgørelse på det civil- og handelsretlige område.

Det andet spørgsmål

45 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om omkostninger knyttet til en eksekvaturprocedure indledt i Nederlandene, hvorunder der er nedlagt påstand om anerkendelse og fuldbyrdelse af seks retsafgørelser, der er truffet i Tyskland i forbindelse med en sag om håndhævelse af en intellektuel ejendomsrettighed, henhører under artikel 14 i direktiv 2004/48, der foreskriver en pligt for medlemsstaterne til at sikre, at sagsomkostninger, som den part, der har vundet sagen, har afholdt, i princippet bæres af den part, der har tabt sagen.

46 Det bemærkes, at i henhold til artikel 1 vedrører direktiv 2004/48 alle de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. Endvidere bestemmer direktivets artikel 2, stk. 1, at disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler finder anvendelse i overensstemmelse med direktivets artikel 3 på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, som bl.a. er fastsat i den pågældende medlemsstats nationale ret. Anvendelsesområdet for direktiv 2004/48 kan således principielt omfatte en eksekvaturprocedure.

47 Det bemærkes ligeledes, at ifølge 10. og 11. betragtning til direktiv 2004/48 har dette til formål indbyrdes at tilnærme lovgivningerne med henblik på at sikre et højt,

ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked og har ikke til formål at fastsætte harmoniserede regler for retsligt samarbejde, for retternes kompetence, for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område eller at behandle spørgsmålet om, hvilken lov der skal finde anvendelse. Endvidere, og således som anført i andet punktum i 11. betragtning, finder fællesskabsretlige instrumenter, som regulerer disse områder på et generelt plan, i princippet ligeledes anvendelse på den intellektuelle ejendomsret.

48 Hvad angår artikel 14 i direktiv 2004/48 tilsigter denne bestemmelse at styrke beskyttelsesniveauet for intellektuel ejendomsret, ved at det søges undgået, at en forurettet part opgiver at anlægge en retssag med henblik på beskyttelse af sine rettigheder.

49 En fortolkning af denne bestemmelse, som indebærer, at den ligeledes finder anvendelse på en eksekvaturprocedure og på afgørelser vedrørende dermed forbundne omkostninger, er således i overensstemmelse med såvel det generelle formål med direktiv 2004/48 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau som med denne bestemmelses specifikke formål, der er at undgå, at en forurettet part opgiver at anlægge retssag med henblik på håndhævelse af sine intellektuelle ejendomsrettigheder. I overensstemmelse med disse formål må den part, der krænker de intellektuelle ejendomsrettigheder, i almindelighed bære alle de økonomiske konsekvenser af sin adfærd.

50 Det andet spørgsmål skal følgelig besvares med, at de omkostninger, der er forbundet med en eksekvaturprocedure, der indledes i en medlemsstat, og hvorunder der nedlægges påstand om anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse, som er truffet i en anden medlemsstat i forbindelse med en sag om håndhævelse af en intellektuel ejendomsrettighed, er omfattet af artikel 14 i direktiv 2004/48.

Sagens omkostninger

51 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

1) Begrebet »det civil- og handelsretlige område« i artikel 1 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at forordningen finder anvendelse på anerkendelse og fuldbyrdelse af en afgørelse fra en retsinstans, som omfatter pålæggelse af en bøde, med det formål at sikre efterkommelse af en retsafgørelse på det civil- og handelsretlige område.

2) De omkostninger, der er forbundet med en eksekvaturprocedure, der indledes i en medlemsstat, og hvorunder der nedlægges påstand om anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse, som er truffet i en anden medlemsstat i forbindelse med en sag om håndhævelse af en intellektuel ejendomsrettighed, er omfattet af artikel 14 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Underskrifter